

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 วิธีการดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 3) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามขนาดของโรงเรียน
- 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 486 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 90 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร 109 คน ครูสายผู้สอน จำนวน 277 คน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานจำนวน 95 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าการประถมศึกษา 16 คน ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา จำนวน 16 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 63 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบ่งเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากรในโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารงานวิชาการ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหาร
- ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ

ชุดที่ 2 สำหรับบุคลากรในสำนักงานแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ โดยยึดกรอบงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอความร่วมมืออนุมัติผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าการประถมศึกษา

อำเภอถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 90 โรงเรียน พร้อมกับส่งแบบสอบถามและให้ส่งกลับคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่งกลับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้วิจัยไปรับกลับได้คัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมได้ 581 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.40

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 แบบ คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่ ร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการ ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หาค่าเฉลี่ย ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ด้วย F-test และทดสอบเป็นรายคู่ด้วย t-test ในแบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามชุดที่ 2 ตอนที่ 1 หาค่าความถี่ ร้อยละ ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- 1) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 3 ขนาดมีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นงานวัดและประเมินผลและงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก งานบริการที่มีการดำเนินงานในระดับ "ปานกลาง" เรียงลำดับดังนี้ งานนิเทศภายในด้านวิชาการ งานห้องสมุด งานวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน
- 2) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 3 ขนาดมีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรียงตามลำดับคือ ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร ด้านบริหาร และด้านวัสดุอุปกรณ์
- 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามขนาดโรงเรียน พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า งานที่เสนอให้ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรกเรียงตามลำดับคือ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ และงานด้านการวัดและประเมินผล เมื่อจำแนกงานแต่ละด้าน พบว่า

(1) งานด้านหลักสูตรเสนอแนะให้ปฏิบัติมากในเรื่อง การให้ความรู้ชี้แจงครู ให้เข้าใจจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร

(2) งานด้านการเรียนการสอน เสนอแนะให้ปฏิบัติ "มาก" ในเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงกับโครงสร้างของหลักสูตร

(3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เสนอแนะให้ปฏิบัติ "ปานกลาง" เป็นอันดับแรกในเรื่อง การจัดและเลือกสื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาและสภาพแวดล้อม

(4) ด้านวัดและประเมินผล เสนอแนะให้ปฏิบัติมากในเรื่อง การวางแผน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ

(5) ด้านห้องสมุด เสนอแนะให้ปฏิบัติ "ปานกลาง" เป็นอันดับแรกในเรื่อง การร่วมกันวางแผนเพื่อปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน

(6) ด้านการนิเทศภายในด้านวิชาการ เสนอแนะให้ปฏิบัติ "ปานกลาง" เป็นอันดับแรกในเรื่อง การร่วมกันวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน

(7) ด้านประชุมอบรมทางวิชาการเสนอแนะให้ปฏิบัติมากในเรื่อง การสนับสนุน ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและเทคนิคเกี่ยวกับการอบรมทางวิชาการ

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

1) สภาพการบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านงานห้องสมุด ด้านการนิเทศภายในด้านวิชาการ และด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ผู้ตอบแบบสอบถามบุคลากรในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และบุคลากรในสำนักงานมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานวิชาการมีการ

ปฏิบัติในระดับ "ปานกลาง" แต่ถ้านพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า งานวัดและประเมินผลและงาน การเรียนการสอนมีการปฏิบัติในระดับ "มาก"

สภาพการดำเนินงานด้านหลักสูตร โดยภาพรวมปฏิบัติในระดับ "ปานกลาง" เมื่อ จำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม บุคลากรในโรงเรียนมีความคิดเห็น พบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" แต่บุคลากรในสำนักงานมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานอยู่ใน ระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่อง การจัดบุคลากรเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดครูอาจารย์ผู้สอน ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัด และการจัดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากร ครอบคลุมทุกคนที่มีความเห็นตรงกันคือ ดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" แสดงให้เห็นว่าสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการจัดบุคลากรเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร จัดครู- อาจารย์ผู้สอนได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัด จัดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร ให้บุคลากรครบทุกคน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติได้ ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและหลักการของหลักสูตรทำให้โครงการขยายโอกาสทาง การศึกษาด้านหลักสูตรบรรลุเป้าหมายและเพิ่มประสิทธิภาพในด้าน การเรียนการสอน

สภาพการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนในภาพรวมมีสภาพดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ยกเว้นเรื่อง การจัดทำแผนการสอน และบันทึกการสอนของครู และการจัดการเรียนการสอน โดยยึดทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน ที่เห็นว่ามี การดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" แสดงให้เห็นว่าสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาสได้อย่างทั่วถึง ทุกระดับของบุคลากร จึงทำให้การดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงกับ โครงสร้างของหลักสูตร กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้อง กับหลักสูตร ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการเรียนการสอน ดำเนินการอยู่ใน ระดับ "มาก" เพราะบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดีจึงนำมาสู่การ ปฏิบัติการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร

สภาพการดำเนินงานด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมมีสภาพ ดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม เมื่อ แยกเป็นรายเรื่อง พบว่า การจัดและเลือกใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาและ สภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้ในการใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ถ้าจำแนกเป็นรายกลุ่มพบว่า บุคลากรในสำนักงานมีความคิดเห็นว่างานด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ส่วนบุคลากรในโรงเรียนเห็นว่างานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" จากข้อค้นพบนั้นพอสรุปได้ บุคลากรในสำนักงานเห็นว่างานวัสดุและอุปกรณ์เพียงพอ แต่บุคลากรในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการเห็นว่างานวัสดุอุปกรณ์มีพอ "ปานกลาง" เท่านั้น

สภาพการดำเนินงานด้านวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ที่ดำเนินการมาก 3 อันดับแรก คือ จัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบกำหนดการวางแผน กำหนดระยะเวลาการวัดและประเมินผล และจัดทำปฏิทินงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน จัดหาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและให้ความสะดวกในการนำไปใช้

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามหลักเกณฑ์และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเป็นอย่างดี และมีการวางแผนเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตลอดจนการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ และเพื่อให้โรงเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

สภาพการดำเนินงานด้านห้องสมุด โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ถ้าพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า การจัดหาให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน และการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดเพียงพอ มีการดำเนินการอยู่ในระดับ "มาก"

แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่ให้ความสำคัญกับงานห้องสมุดมากเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่งานห้องสมุดเป็นหัวใจทางวิชาการเพื่อให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้และความเพลิดเพลิน ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

สภาพการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในด้านวิชาการ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่างานมีการดำเนินการอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

เมื่อเรียงอันดับ 3 อันดับแรกได้แก่ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูเพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการณ์เทศภายใน ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินงาน มีการเยี่ยมชมชั้นเรียน สังเกตการสอนเมื่อ ทราบปัญหาและพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมีแบบบันทึกสังเกตการสอน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในทางวิชาการ ซึ่งขัดแย้งกับการ บริหารงานวิชาการให้สำเร็จจะต้องผ่านกระบวนการ 3 กระบวนการคือ กระบวนการวางแผน กระบวนการนิเทศ กระบวนการวัดและประเมินผล ในเมื่อขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง การจัดการศึกษาก็จะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สภาพการดำเนินงานด้านประมอบรมทางวิชาการ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เมื่อจำแนกตาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มบุคลากรในสำนักงานมีความเห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ใน ระดับ "มาก" ทุกรายเรื่อง แต่บุคลากรในโรงเรียนมีความเห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ ในระดับ "ปานกลาง" เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า มีการสนับสนุนให้ครูมีโอกาสไปเข้า ร่วมประชุมเชิงวิชาการที่สถาบันหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถเป็น วิทยากรเพื่อจัดประมอบรมทางวิชาการอยู่ในระดับ "มาก"

แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสำนักงานเห็นว่ามีภาระดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" เพราะ มีหน้าที่จัดอบรมประชุมเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ แต่ความคิดเห็น ของบุคลากรในโรงเรียนยังต้องการให้ดำเนินการด้านนี้อีกเพื่อที่จะปฏิบัติในด้านวิชาการได้ถูกต้อง

2) ปัญหาในการดำเนินงานด้านวิชาการ

โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามบุคลากรในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเรียงลำดับของปัญหาได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร ด้านบริหารและด้านวัสดุอุปกรณ์ แสดงให้เห็นว่าปัญหาการ ดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์ มีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ซึ่งอาจเป็นเพราะการดำเนินงานของโครงการขยาย โอกาสยังใหม่และครูผู้สอนยังไม่คุ้นเคยและเข้าใจในการดำเนินงานครบทุกงาน การดำเนินงาน ยังไม่มีระเบียบการที่ชัดเจน และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องและเป็นแนวเดียวกันได้

ปัญหาด้านบุคลากร โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามบุคลากรในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรกได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ความรู้ความสามารถของบุคลากรในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดครูประจำชั้นและครูประจำวิชาได้เหมาะสมตามวิชาเอกหรือความถนัด

แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อสอนในระดับมัธยมศึกษา ความรู้ความสามารถของบุคลากรก็ยังไม่เหมาะสมกับการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดครูประจำชั้นและประจำวิชาเอกก็มีปัญหาเพราะข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการในอดีตไม่ได้เลือกวิชาเอกจึงขาดแคลนครูบางวิชา

ปัญหาในการดำเนินงานโดยภาพรวมจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของบุคลากรในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" โดยมีปัญหาเรียงตามลำดับ 3 อันดับแรกได้แก่ ปฏิบัติงานครบทุกงานในงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการเรียน หมายถึง การจัดรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ การประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาส เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" เกือบทุกรายเรื่อง ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับหลักการจุดเน้นของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส

แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหา 3 อันดับแรกได้แก่ ปฏิบัติงานครบทุกงานในงานวิชาการให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง สามารถจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาได้ครบทุกงานแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากปัญหาทางด้านบุคลากรดังที่กล่าวมาแล้ว การวางแผนการเรียน หมายถึง การจัดรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด/สนใจ อาจเป็นเพราะสภาพความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอในการจัดให้ตามความสนใจได้ การประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาส คงเนื่องมาจากมีกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งรวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสของกรมสามัญศึกษาด้วยทำให้การประสานงานไม่ได้ดีพอเพราะแนวการดำเนินการต่างกัน

ปัญหาในการดำเนินงานวิชาการด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรียงตามลำดับของรายเรื่อง 3 เรื่องแรกได้แก่ การจัดห้องวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์ประกอบการสอนวิทยาศาสตร์ การจัดหาและบริการวัสดุอุปกรณ์ หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาในการจัดห้องวิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์ประกอบการสอนวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับ "มาก"

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" อาจเนื่องมาจากวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ยังไม่ครบการเตรียมความพร้อมยังไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิทย์ นิคมกักดี (2535) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการติดตามการดำเนินงานขยายโอกาสขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 9 พบว่า ยังขาดห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงไม่ควรเปิดขยายโอกาสในโรงเรียนขนาดกลาง เพราะปัญหาของโรงเรียนขนาดกลางส่วนมากคือปัญหาด้านอาคารเรียนไม่พอ

ปัญหาในการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหาร จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนขยายโอกาสทั้ง 3 ขนาด โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เมื่อเรียงระดับของปัญหา 3 อันดับแรกได้แก่ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา การเตรียมอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องทราบ เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เป็นอันดับแรก

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มีปัญหาในด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการศึกษา อาจเป็นเพราะการติดต่อประสานงานจะต้องติดต่อประสานงานทั้งสำนักงานการศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งไม่เป็นเอกเทศจึงทำให้การติดต่อประสานงานเป็นไปได้ยาก การเตรียมอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีปัญหาเนื่องมาจากจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอ เพราะไม่

ได้เตรียมการไว้ก่อน การประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ มีปัญหาเนื่องจากผู้ปกครองไม่เข้าใจในหลักการของการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงไม่มีความมั่นใจเข้าใจว่าจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การเปรียบเทียบผลการทดสอบความแตกต่างสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียนพบว่า

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีความแตกต่างกันในด้านการดำเนินหลักสูตร เพราะจำนวนบุคลากรมีน้อย การเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมีโอกาสได้เลือกไปอบรมทุกคนแต่โรงเรียนขนาดกลางบางคนไม่มีโอกาสได้เข้าอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จึงไม่ชัดเจนการนำมาปฏิบัติจึงแตกต่างกัน ด้านงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนแตกต่างกันคงเป็นเพราะจำนวนบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยไม่สามารถที่จะจัดประจำรายวิชาได้จึงจัดประจำชั้น โรงเรียนขนาดกลางสามารถจัดหมุนเวียนได้แต่ก็ยังไม่สามารถจัดได้ครบทุกรายวิชา งานวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันเพราะงบประมาณที่ทางราชการจัดให้เพื่อนำมาซื้อวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เท่ากัน งานวัดและประเมินผล แตกต่างกันเพราะโรงเรียนขนาดเล็ก ครูประจำชั้นจะเป็นผู้จัดและประเมินผลเกือบทุกรายวิชา แต่โรงเรียนขนาดกลางครูประจำวิชาจะเป็นผู้วัดและประเมินผล งานนิเทศภายในด้านวิชาการแตกต่างกันเพราะโรงเรียนขนาดเล็กจะมีการนิเทศอย่างไม่เป็นระบบ เพราะจำนวนบุคลากรน้อยสามารถนิเทศอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่โรงเรียนขนาดกลางต้องนิเทศอย่างเป็นทางการ โดยฝ่ายหัวหน้าหมวด หรือครูหัวหน้าสายมัธยม

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มิมีความแตกต่างกันในเรื่องงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพราะจำนวนบุคลากรมีความแตกต่างกันโรงเรียนขนาดเล็กบุคลากรมีน้อย จึงจัดการเรียนการสอนเป็นแบบประจำชั้น โรงเรียนขนาดใหญ่บุคลากรมีมาก จึงจัดการเรียนการสอนแบบมีครูประจำวิชาและครูประจำชั้นแยกจากกัน กิจกรรมการเรียนการสอนและการเลือกรายวิชาที่จะเปิดสอนก็จะแตกต่างกันเพราะจำนวนนักเรียนมีน้อยโอกาสที่จะเลือกรายวิชาเรียนไม่มีเป็นหน้าที่ของทาง

โรงเรียนจัดให้แต่โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนนักเรียนมีมากนักเรียนมีโอกาสที่จะเลือกเรียนตามรายวิชาที่ตัวเองถนัดหรือสนใจได้ งานด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันในเรื่องงบประมาณ การจัดซื้อจึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถดำเนินการในด้านการจัดและเลือกใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาและสภาพแวดล้อมได้ ด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันในเรื่องการอธิบายหรือชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล การจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบกำหนด การสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ขาดครูที่มีความรู้ทางด้านสถิติ ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวคงเนื่องจากจำนวนบุคลากรน้อยโรงเรียนขนาดเล็กจึงไม่สามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้เหมือนนับโรงเรียนขนาดใหญ่ งานนิเทศภายในด้านวิชาการแตกต่างกันในเรื่องการแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายในโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานและการเยี่ยมชมเรียนสังเกตการสอนเพื่อทราบปัญหาและพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโดยมีแบบสังเกตการสอน โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในได้ เพราะข้อจำกัดเรื่องจำนวนครูโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถจัดทำได้ การเยี่ยมชมเรียนและสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและครู โดยมีแบบการสอนโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถทำได้เพราะตัวผู้บริหารเองก็ทำหน้าที่ในด้านการสอนและงานธุรการด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถทำได้เพราะจำนวนครูมีมากพอ

โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องหลักสูตรซึ่งแตกต่างกันในเรื่องการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร เนื่องจากจำนวนบุคลากรของโรงเรียนขนาดกลาง ถ้าจะแต่งตั้งเป็นกรรมการร่วมกับจำนวนครูมากเกินไป ถ้าจะแต่งตั้งเป็นสายประจำชั้นจำนวนครูก็น้อยเกินไปจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้มากเหมือนขนาดใหญ่ที่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการจากสายประจำชั้นต่าง ๆ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัญหา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาในการบริหารงานที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางแตกต่างกันทุกด้านนั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีความแตกต่างกันเรียงตามลำดับดังนี้ การดำเนินงานด้านบุคลากร ด้านการบริหาร และด้านวัสดุอุปกรณ์ เนื่องมาจากข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหารต่างกันมากจึงทำให้มีความแตกต่างกันทุกด้าน

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่แตกต่างกันในด้านปัญหาการดำเนินงาน และด้านการบริหารเนื่องมาจากจำนวนของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่แตกต่างกันมากจึงต้องใช้วิธีการดำเนินงานและการบริหารที่แตกต่างกัน

โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่แตกต่างกันในด้านปัญหาบุคลากรเนื่องจากจำนวนนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวน 301-600 คน และขนาดใหญ่จำนวน 601-900 คน จำนวนนักเรียนใกล้เคียงกันเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะมีโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 4,662 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 685 โรงเรียน (รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ระยะครึ่งแผน, 2539) มีจำนวนนักเรียนใกล้เคียงกัน จึงไม่มีความแตกต่างกันในด้านปัญหาอื่น ๆ จึงแตกต่างเฉพาะด้านจำนวนบุคลากร

4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอยู่ในระดับ "ปานกลาง" จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามบุคลากรในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เมื่อพิจารณาเรียงอันดับ 3 อันดับแรก พบว่า ควรปรับปรุงด้านงานการเรียนการสอน ด้านประชุมอบรมทางวิชาการ งานด้านวัดและประเมินผล งานด้านการเรียนการสอน คงเนื่องจากหน้าที่ของครูที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ งานด้านการเรียนการสอน ในการสอนระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอนยังไม่ครบตามรายวิชาขาดแคลนครูผู้สอนสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้ วิชาเอกคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และการวางแผนพื้นฐานอาชีพ (รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ระยะครึ่งแผน, 2539) ด้านประชุมอบรมทางวิชาการ เนื่องด้วยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายที่จะให้ครูได้รับการพัฒนาโดยการประชุมอบรมอย่างน้อยปีละครั้ง (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7) ซึ่งในความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานแล้วมีความคิดเห็นน้อย ยังไม่สามารถนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานด้านการวัดและประเมินผล ขาดการวางแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

ครูไม่แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทดสอบทักษะความรู้เบื้องต้นของนักเรียน การจัดทำครูวัดผล และประเมินผลการเรียนทั้งก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง เนื่องมาจากครูยังไม่เข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผลหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การขาดแคลนครูทางด้าน การวัดและประเมินผล จึงทำให้การวัดและประเมินผลไม่เป็นระบบ แต่จากการประเมินคุณภาพของนักเรียนโดยกรม วิชาการ คุณภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ มิได้แตกต่างจากหน่วยงานอื่น ๆ (รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการ ศึกษา ฉบับที่ 7 ระยะครึ่งแผน, 2539) ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาควร จะได้รับการอบรมและ พัฒนาเพื่อให้มีความรู้ทางด้านระเบียบการวัดและประเมินผลมากกว่านี้ เพื่อให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากข้อค้นพบดังกล่าวพอสรุปได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถ และเทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นมากกว่านี้ ควรมีประชุมอบรมทางวิชาการให้มากกว่านี้ ครูจะได้นำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพของงาน การชี้แจงขนะทำให้ความรู้แก่ครูในด้านระเบียบการวัดและ ประเมินผลของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง, 2533) และ กากับ ติดตาม นิเทศ ในด้านการวัดและประเมินผลให้มีระบบและเป็นปัจจุบันเสมอ

ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตร เมื่อพิจารณาจากรายเรื่อง พบว่า การทำให้ความรู้ชี้แจงให้ ครูเข้าใจจุดประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรเสนอแนะให้ปรับปรุง "มาก" เนื่องมาจาก หลักสูตรคือสิ่งที่กำหนดทิศทางการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร กำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน (สมพงษ์ เกษมนสิน, 2523) ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรจึงจะนำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรคือ ควรจะอบรมครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าการเสนอแนะให้ปรับปรุงอยู่ใน ระดับ "มาก" ยกเว้น เรื่องการจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอนของครูที่เสนอแนะให้ปรับปรุง อยู่ในระดับ "ปานกลาง" เนื่องมาจากหน้าที่ของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือครูที่เคยปฏิบัติการสอนระดับ

ประถมศึกษา ยังไม่คุ้นเคยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะการสอนระดับมัธยมศึกษา ต้องใช้ทฤษฎีการสอน ทักษะ เทคนิควิธี รวมทั้งจิตวิทยาแตกต่างไปจากระดับประถมศึกษาและยังขาดบุคลากรครูประจำวิชาต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นจึงควรจะพัฒนาอบรมครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นให้ครบทุกคนและควรทำภาคเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง การสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ควรมีการแยกวิชาเอก เพื่อจะได้ครูตามสาขาวิชาที่ขาดแคลนมาปฏิบัติการสอน ซึ่งผลตามาคือ ประสิทธิภาพของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อเสนอแนะด้านวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า มีการเสนอแนะให้ปรับปรุงอยู่ในระดับ "ปานกลาง" 3 อันดับแรกได้แก่ จัดและเลือกสื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาสภาพแวดล้อม มีสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรเพียงพอกับความต้องการ การสำรวจความต้องการการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ คงเนื่องมาจากแต่ละท้องถิ่นมีทรัพยากรไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถจัดได้เหมือนกันทุกอย่างได้ การเลือกรายวิชาก็ไม่เหมือนกัน การเลือกอุปกรณ์การเรียนการสอนจึงไม่เหมือนกัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ค่อนข้างขาดความพร้อมในด้านสื่อและวัสดุประกอบการสอน (รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ระยะครึ่งแผน, 2539) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดุสิต ปริสุท (2534) ได้ศึกษาติดตามการดำเนินงานโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษามาบังคับในเขตการศึกษา 10 สรุปได้ว่าขาดสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อคุณภาพของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้น

ข้อเสนอแนะด้านงานวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า มีการเสนอแนะให้ปรับปรุงอยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรกได้แก่ การวางแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ การแจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้และทดสอบทักษะความรู้เบื้องต้นของนักเรียน การจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลนักเรียนทั้งก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง จากข้อค้นพบดังกล่าวควรมีสาเหตุต่อเนื่องมาจากมีการวัดผลและประเมินผลแต่ไม่เป็นระบบ เพราะเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผลแล้วคงปฏิบัติตามไม่ได้ การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทดสอบทักษะความรู้เบื้องต้นของนักเรียน ครูผู้สอนไม่ปฏิบัติตามระเบียบการวัดและประเมินผล จึงทำให

ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร เพราะไม่รู้ทักษะและความสามารถเบื้องต้นของนักเรียนก่อนเรียนส่วนมากจะวัดผลเฉพาะหลังเรียนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะด้านห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า มีการเสนอแนะให้ปรับปรุงในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีความคิดเห็นตรงกันคือ การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนขยายโอกาสยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมห้องสมุดทั้ง ๆ ที่ในหลักการบริหารงานอาคารสถานที่ นอกจากชั้นเรียนแล้วห้องที่จะต้องจัดให้มีเป็นอันดับแรกคือ ห้องสมุด จากการสำรวจข้อมูลโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ยังขาดแคลนห้องพิเศษเพื่อจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนในอัตราสูงมาก ขาดแคลนห้องสมุดคิดเห็นร้อยละ 68.24 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด (รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ระยะครึ่งแผน, 2539) ดังนั้นควรจัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดโดยเฉพาะเพื่อให้นักเรียนมีการเรียนการสอนนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านการนิเทศภายในด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มีการเสนอแนะให้ปรับปรุงอยู่ในระดับ "ปานกลาง" 3 อันดับแรกได้แก่ การร่วมกันวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน การเชิญศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรผู้ชำนาญการมาให้ความรู้และสาธิตการสอน ความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสต้องการให้มีการร่วมกันวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน ร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ต้องการให้ศึกษานิเทศก์หรือผู้ชำนาญการมาให้ความรู้และสาธิตการสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากเพราะศึกษานิเทศก์หรือผู้ชำนาญการมีน้อย ความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อการยอมรับซึ่งกันและกัน แสดงว่าผู้บริหารและครูยังไม่ยอมรับกันในบทบาทหน้าที่และความสามารถ ควรจะพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวเองเพื่อประสิทธิภาพของการศึกษาของนักเรียน

ข้อเสนอแนะด้านประชุมอบรมทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มีการเสนอแนะให้ปรับปรุงอยู่ในระดับ "มาก" เรียงตามลำดับ 3 อันดับแรกได้แก่ การสนับสนุนให้มีความรู้ความสามารถทักษะและเทคนิคเกี่ยวกับการอบรมทางวิชาการ การวางแผนการจัดหรือส่งครูเข้าประชุมอบรมทางวิชาการอย่างเป็นระบบ การสำรวจความต้องการและความจำเป็นของบุคลากรในการประชุมอบรมทางวิชาการ แสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนขยายโอกาสต้องการเสนอให้มีการประชุม

อบรมทางวิชาการมากขึ้นโดยสนับสนุนครูเพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะเทคนิควิธีเพื่อนำความรู้ทางวิชาการไปถ่ายทอดให้นักเรียนหรือผู้อื่นทราบ ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการส่งครูเข้าอบรมโดยการเลือกบุคลากรเข้าอบรมในแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ และวิชาที่รับผิดชอบสอน มีการสำรวจความจำเป็นของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลว่าต้องการอบรมวิชาที่จำเป็นก่อน ขาดครูสอนก่อน และมีหลักฐานในการไปประชุม อบรมทางวิชาการของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าดำเนินการได้ตามที่เสนอจะได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติการเพื่อประสิทธิภาพของการศึกษาไทย

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากกว่านี้ เพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังมีความขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณเพื่อดำเนินการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและควรจัดหาบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลน โดยการจัดสรรตำแหน่งให้
- 2) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานประชุม อบรมทางวิชาการมากกว่าเดิม โดยแยกเป็นประชุมอบรมแต่ละด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี โดยอบรมครูที่รับผิดชอบสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคน เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรมีแผนงานนิเทศงานวิชาการ โดยเฉพาะ และสำรวจความรู้ความสามารถ คุณสมบัติของครูที่เหมาะสมในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะ
- 4) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารควรจะดูความรู้ความสามารถของครู เพื่อความเหมาะสมกับคุณลักษณะของครูผู้สอนมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะ ดังต่อไปนี้

- (1) งานด้านหลักสูตร
- (2) งานด้านการเรียนการสอน
- (3) งานด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
- (4) งานด้านการวัดและประเมินผลการสอน
- (5) งานด้านกิจกรรมห้องสมุด
- (6) งานด้านการนิเทศภายในด้านวิชาการ
- (7) งานด้านประชุมอบรมเกี่ยวกับงานวิชาการ

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังต่อไปนี้

- (1) ด้านวิชาการ
- (2) ด้านบุคลากร
- (3) ด้านกิจการนักเรียน
- (4) ด้านธุรการการเงินและพัสดุ
- (5) ด้านอาคารสถานที่
- (6) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน